

Taalrechten in centraal Europa soms met voeten getreden

► Gabor Landman

Als gevolg van de roerige geschiedenis van de 20ste eeuw zijn de staatsgrenzen in Centraal Europa meerdere malen gewijzigd. De taalgebieden zijn echter redelijk ongewijzigd gebleven. Daarom wordt de Hongaarse taal in grote regio's van Slowakije, Roemenië, Oekraïne, Servië en Slovenië gebruikt en zelfs in enkele dorpen in Oostenrijk en Kroatië.

Schattingen lopen uiteen, maar het Hongaars wordt in deze landen nog door zeker drie tot vijf miljoen mensen gesproken. Een kleine twee miljoen sprekers wonen in de Roemeense regio Transsilvanië, maar de meeste sprekers wonen in een homogene taalstrook die aan Hongarije grenst.

Na het etnische echec in Joegoslavië zijn er, als voorwaarde tot het toetreden tot de Europese Unie, verdragen ondertekend waarin de taalrechten van deze autonome minderheden zijn vastgelegd.

Het gaat om het basisverdrag, het verdrag ter bescherming van minderheden uit 1995 van Straatsburg en het Europees handvest voor regionale talen.

Deze taalrechten houden in dat het Hongaars een officiële taal is in die administratieve regio's waar ten tijde van de ondertekening van deze verdragen tenminste 20% van de bevolking Hongaars als voertaal had. Dit betekent dat er met provinciale instellingen (vliegveld, musea, politie, belastingdienst, kadaster etc.) en gemeentelijke instellingen (politie, gemeente en rechtbank) schriftelijk gecommuniceerd mag worden in het Hongaars.

In de Europese Unie zijn deze taalrechten wonderbaarlijk onbekend. Het lijkt erop dat de Roemeense en de Slovaakse overheid deze rechten verzwijgen. Mede als gevolg daarvan zijn velen van de burgers om wie het gaat niet op de hoogte van de taalrechten die voor hen gelden. Dat is een ernstige zaak, die ingrijpende gevolgen kan hebben.

Zo kreeg mijn collega, vertaalster Duits – Roemeens – Hongaars, een aanvraag voor het vertalen van een Roemeens artsdiploma. Een deel van dit diploma was alleen in het Hongaars opgesteld. De vraag is welke vertaler Roemeens dit diploma heeft durven te vertalen. Ook is het gebeurd dat enkele dagvaardingen in het Roemeens moesten worden vertaald ten behoeve van iemand

met een Hongaarse naam, die woont in een Hongaars gebied in Roemenië. Dat is hetzelfde als een Belgische officier van justitie die een dagvaarding voor een Waal in het Vlaams opstelt.

Een andere vertaler kreeg van een ziekenhuis ooit een vertaalopdracht van het Nederlands naar het Roemeens. Het ging over de aanleg voor een bepaalde erfelijke ziekte. Deze brief moest worden verstuurd naar een regio in Roemenië, waar ruim de helft van de inwoners de Roemeense taal niet machtig is. Die brief had dus helemaal niet vertaald behoren te worden.

Op het portal www.Language-rights.eu staan de taalrechten van Hongaarsstaligen in Centraal Europa vermeld. Friezen in Nederland, Duitsers in België en Italië, Zweedstaligen in Finland, Basken en Catalanen in Spanje en sprekers van het Welsh in Engeland hebben vergelijkbare taalrechten. Meer informatie hierover op de website van mercator research (<http://www.mercator-research.eu/>). In Europees verband (<http://conventions.coe.int/>) zijn deze rechten samengevat in het Europees handvest voor minderheidstalen, maar ook in het Europees verdrag voor mensenrechten en het verdrag van Lissabon. Geheel in de geest van deze rechten zal het laatste overigens ook in het Fries beschikbaar worden gesteld. ◀

Online te bekijken op <http://www.Uitzendinggemist.nl/index.php/aflevering?afID=11218223&md5=94af5611ac9f90d44361bf1f76653094>
Referenties: Hongaarse Minderheden. http://nl.wikipedia.org/wiki/Hongaarse_minderheden

Let op in dit artikel gaat het om het aantal etnische Hongaren, het aantal Hongaarsstalige mensen is hoger omdat veel zigeuners Hongaarsstalig zijn.

Gabor Landman is vertaler Hongaars.

